

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษสามารถสรุปได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1) สรุปผลการศึกษาและเปรียบเทียบค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิค โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ห้ล้อมกรอบข้อมูลกรณีระยะที่ผลได้ต่อขนาดคงที่ โดยอาศัยวิธีการทางด้านผลผลิต

2) สรุปผลการวัดความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้โดยรวมทุกประเทศโดยใช้ดัชนี Theil รวมถึงการเปรียบเทียบความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้ในแต่ละประเทศเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มที่การศึกษา

3) สรุปผลการศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิภาพการผลิตและความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้ภายในกลุ่มประเทศที่ทำการศึกษา

โดยในการศึกษครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลทศนิยมของ 7 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย พม่า และเวียดนาม รวมไปถึง 3 ประเทศหลักในภูมิภาคเอเชีย ได้แก่ ประเทศจีน เกาหลี และญี่ปุ่น

5.1.1 สรุปผลการประเมินประสิทธิภาพการผลิตโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ห้ล้อมกรอบข้อมูลกรณีระยะที่ผลได้ต่อขนาดคงที่ โดยอาศัยวิธีการทางด้านผลผลิต

การศึกษาในส่วนนี้จะศึกษาถึงประสิทธิภาพการผลิตของประเทศต่างๆผ่านแบบจำลองผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศดุลยภาพ โดยมองหน่วยผลิตเป็นเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วยผลผลิต 1 ชนิดคือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และปัจจัยการผลิตจำนวน 5 ชนิดซึ่งได้แก่ รายจ่ายในการบริโภคส่วนบุคคล รายจ่ายเพื่อการลงทุน รายจ่ายของรัฐบาล มูลค่าการส่งออก และมูลค่าการนำเข้า โดยการประเมินค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคจากการแก้ปัญหาโปรแกรมเชิงเส้นตรง

เมื่อพิจารณาจากค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคโดยเฉลี่ยในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2534-2549 พบว่าประเทศญี่ปุ่นนอกจากจะเป็นประเทศที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อบุคคลสูงที่สุดแล้วยังมีค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1 แสดงถึงการมีประสิทธิภาพการผลิตตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ส่วนประเทศพม่าเป็นประเทศที่มีค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคโดยเฉลี่ย

ต่ำที่สุดในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ประเทศจีนนั้นแม้ว่าจะเป็นประเทศที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อบุคคลต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม แต่กลับมีค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคโดยเฉลี่ยสูงเป็นอันดับที่สองเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม แสดงให้เห็นถึงการจัดการนโยบายต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพของประเทศจีนแม้ว่าจะมีประชากรมากที่สุดในกลุ่มก็ตาม ส่วนประเทศไทยนั้นมีค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคโดยเฉลี่ยอยู่ในอันดับที่ 7 เมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม โดยประสิทธิภาพการผลิตโดยเฉลี่ยของไทยนั้นสูงกว่าเพียงประเทศฟิลิปปินส์ เวียดนาม และพม่าเท่านั้น โดยพบว่ามีค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคโดยเฉลี่ยของประเทศไทยนั้นมีค่าลดลงเรื่อยๆจากปี พ.ศ. 2534 โดยเฉพาะในช่วงปี 2539-2545 นั้นเหลือเพียง 0.794 เท่านั้นเนื่องจากเป็นช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในช่วงปี 2540-2541

ในส่วนของปัญหาความหย่อนยานทางด้านปัจจัยการผลิต ซึ่งแสดงถึงปริมาณการใช้จ่ายในด้านต่างๆเช่น ใช้จ่ายในการบริโภคส่วนบุคคล ใช้จ่ายเพื่อการลงทุน ใช้จ่ายของรัฐบาล มูลค่าการส่งออก และมูลค่าการนำเข้า สามารถทำให้ลดลงโดยได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคงเดิม โดยจากการศึกษาพบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีค่าความหย่อนยานของมูลค่าการส่งออกและนำเข้า สูงที่สุด ยกเว้นประเทศจีนและอินโดนีเซียซึ่งเป็นประเทศที่มีค่าความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้สูงที่สุดเป็นอันดับหนึ่งและสอง โดยมีค่าความหย่อนยานของรายจ่ายรัฐบาลสูงที่สุด แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการดำเนินนโยบายทางด้านรายจ่ายของรัฐบาล ในขณะที่ประเทศเกือบทุกประเทศนั้นไม่มีค่าความหย่อนยานของรายจ่ายในการบริโภคส่วนบุคคล แต่ประเทศพม่าซึ่งเป็นประเทศที่มีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำที่สุด กลับแสดงถึงปัญหาในด้านรายจ่ายในการบริโภคส่วนบุคคลภายในประเทศที่สูงมาก ส่วนประเทศไทยนั้นเกิดปัญหาความหย่อนยานของมูลค่าการนำเข้าสูงที่สุด จึงควรเน้นแก้ปัญหาในด้านนโยบายการนำเข้าสินค้า เนื่องจากสามารถลดปริมาณการนำเข้าได้โดยยังสามารถมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศคงเดิม

5.1.2 สรุปผลการศึกษาและเปรียบเทียบความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้โดยการแยกตัวประกอบโดยใช้ดัชนี Theil

ค่าดัชนี Theil ของความไม่เท่าเทียมกันของรายได้หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อบุคคลนั้นสามารถแยกตัวประกอบออกเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อรายได้สามองค์ประกอบอันได้แก่ ผลผลิตภาพการผลิตต่อแรงงาน อัตราการจ้างงาน และอัตราการเข้าร่วมกำลังแรงงาน โดยค่าดัชนี Theil ที่มีค่าเข้าใกล้ศูนย์หมายถึงการมีความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้ลดลงและค่าดัชนี Theil ที่มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงถึงการมีความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้ที่สูงขึ้น

จากการคำนวณค่าดัชนี Theil ของความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้โดยรวมของประเทศพบว่า ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้มีแนวโน้มลดลงในช่วงปี พ.ศ. 2534-2549 ซึ่งจากการแยกตัวประกอบออกเป็นองค์ประกอบต่างๆที่ส่งผลต่อความไม่เท่าเทียมกันทางด้านรายได้นั้น พบว่าความไม่เท่าเทียมทางด้านผลิตภาพการผลิตต่อแรงงานนั้นเป็นปัจจัยหลัก ที่ส่งผลต่อความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้ ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัยที่ทำการศึกษามีปริมาณที่ลดลงจากปี 2534-2549 แสดงถึงความแตกต่างกันของผลิตภาพการผลิตต่อแรงงาน อัตราการจ้างงาน และอัตราการเข้าร่วมกำลังแรงงานเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่มลดลง หรือมีความเท่าเทียมกันเพิ่มขึ้น โดยพบว่าประเทศต่างๆ ภายในกลุ่มส่วนใหญ่มีอัตราการจ้างงาน และอัตราการเข้าร่วมกำลังแรงงานที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา โดยประเทศที่มีค่าความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้สูงขึ้นในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ได้แก่ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย เกาหลี ฟิลิปปินส์ และไทย ส่วนประเทศที่มีค่าความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้ลดลงได้แก่ ประเทศจีน ญี่ปุ่น พม่า สิงคโปร์ และเวียดนาม

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของความไม่เท่าเทียมกันทางด้านรายได้ในด้านต่างๆจากการคำนวณค่าดัชนี Theil ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อบุคคลโดยเฉลี่ยในแต่ละประเทศพบว่า ประเทศในกลุ่มภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศทั้งหมด โดยประเทศที่มีรายได้สูงกว่าค่าเฉลี่ยได้แก่ประเทศญี่ปุ่น เกาหลี และสิงคโปร์ และจากผลการคำนวณของค่าความไม่เท่าเทียมกันของผลิตภาพการผลิตต่อแรงงานซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความไม่เท่าเทียมกันของรายได้แสดงให้เห็นว่า ประเทศที่มีความแตกต่างทางด้านผลิตภาพการผลิตต่อแรงงานโดยเฉลี่ยมากที่สุดคือประเทศจีน และประเทศที่มีความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้ที่ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศต่างๆในกลุ่มที่ทำการศึกษาได้แก่ประเทศมาเลเซีย โดยมีแนวโน้มของความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้น ส่วนประเทศไทยนั้นมีความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้อยู่ในอันดับที่ 4 เมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มและพบว่า ความแตกต่างทางด้านผลิตภาพการผลิตต่อแรงงานของประเทศไทยนั้นเพิ่มขึ้นและมีค่าเป็นบวก แสดงถึงการที่แรงงานไทยยังมีผลิตภาพการผลิตที่แตกต่างกันสูง โดยยังมีผลิตภาพการผลิตที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มที่ทำการศึกษาอีกด้วย อาจเนื่องมาจากการที่แรงงานไทยยังขาดข้อมูลตลาดแรงงานและความต้องการของนายจ้างว่า ทักษะและความรู้พื้นฐานและคุณสมบัติอะไรที่เป็นที่ต้องการของนายจ้างในขณะนี้และในอนาคต แรงงานไทยส่วนหนึ่งจึงยังคงมีปัญหาในการหางานทำเนื่องจากมีคุณสมบัติไม่ตรงกับที่ตลาดต้องการ สะท้อนให้เห็นถึงอุปสรรคต่อการพัฒนาขีดความสามารถของแรงงาน ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาช่องว่างทักษะที่อาจขยายวงกว้างออกไปอีกหากไม่ได้รับแก้ไข โดยจากการคำนวณค่าความไม่เท่าเทียมกันของอัตราการจ้างงาน โดยเฉลี่ยนั้นพบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีอัตราการจ้างงานสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มยกเว้นประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์

ส่วนความแตกต่างกันทางด้านอัตราการเข้าร่วมกำลังแรงงานนั้นพบว่าประเทศที่มีอัตราการเข้าร่วมแรงงานสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้แก่ ประเทศจีน เวียดนาม ญี่ปุ่น และไทย

5.1.3 สรุปผลการศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิภาพการผลิตและความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้ของกลุ่มประเทศที่ทำการศึกษา

โดยการเปรียบเทียบระหว่างค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคและดัชนี Theil ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อบุคคลเมื่อเทียบจากกลุ่มประเทศที่ทำการศึกษาพบว่า ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีประสิทธิภาพในการผลิตสูงเป็นอันดับ 1 แต่มีค่าดัชนี Theil อยู่ในอันดับ 7 อาจเป็นเพราะการชะลอตัวของเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อประเทศญี่ปุ่นมานาน แต่ก็มีการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง และการจัดการทางด้านนโยบายของประเทศที่เหมาะสมทำให้ค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคโดยเฉลี่ยของประเทศญี่ปุ่นสูงที่สุดตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ส่วนประเทศพม่า นั้นเป็นประเทศที่มีค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคต่ำที่สุดในกลุ่มประเทศที่ทำการศึกษา และมีค่าความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้อยู่ในอันดับ 6 อาจเป็นผลเนื่องมาจากปัญหาทางการเมืองภายในประเทศ ทำให้เกิดการคว่ำบาตรทางการค้าของประเทศต่างๆ โดยก่อให้เกิดปัญหาการตามมา คือการถูกเลิกจ้างในกลุ่มคนของสหภาพพม่า ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานและขาดรายได้

ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ น้อยที่สุด และมีประสิทธิภาพการผลิตอยู่ในอันดับที่ 5 อาจเนื่องมาจากการที่ประเทศมาเลเซียมีรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นโดยพรรคแนวร่วมแห่งชาติซึ่งนำโดย ดร.มหาธีร์ โมฮัมหมัด บริหารประเทศติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน นโยบายทั่วไปของมาเลเซียจึงมีเอกภาพและเสถียรภาพมาโดยตลอด และยังเป็นประเทศที่มีความพร้อมทั้งในด้านทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และแรงงานที่มีฝีมือ โดยมีการสนับสนุนการลงทุนก่อสร้างโดยเน้นระบบโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงควบคู่ไปกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่วนประเทศจีนเป็นประเทศที่มีประสิทธิภาพในการผลิตสูงเป็นอันดับที่ 2 ของกลุ่ม แต่เมื่อมองในด้านความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้โดยเฉลี่ยกลับสูงที่สุด หรือมีความเหลื่อมล้ำมากที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศที่ทำการศึกษา อาจเนื่องมาจากการที่ประเทศจีนมีประชากรจำนวนมาก จึงมีตลาดภายในประเทศที่ใหญ่ การเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนจึงมาจากตลาดภายในประเทศสูง ซึ่งต่างจากประเทศเอเชียอื่นที่เล็กกว่าที่เน้นการส่งออกมากกว่าตลาดภายในประเทศ ประเทศจีนยังมีสัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมใน GDP สูงกว่าประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไปอีกด้วย ซึ่งแม้ประเทศจีนจะมี GDP และประสิทธิภาพการผลิตในประเทศที่สูง แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันสูงมากระหว่างภาคตะวันออกและเมืองชายฝั่งทะเลที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจสูงกับประชากรในแถบตะวันตกและที่อยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดินใหญ่ที่มี

การพัฒนาที่น้อยกว่า และโอกาสการได้รับการศึกษาของประชากรจีนโดยทั่วไปยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำเมื่อเทียบกับประเทศเกาหลีและสิงคโปร์ โดยเฉพาะผู้ได้เรียนในระดับอุดมศึกษา

ส่วนประเทศไทยนั้นมีความประสิทธิภาพเชิงเทคนิคอยู่ในลำดับที่ 7 และค่าความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้อยู่ในลำดับที่ 4 เมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มที่ทำการศึกษา ประเทศไทยมีโครงสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอยู่ในภาคอุตสาหกรรมเป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงกว่าภาคเกษตรกรรม แต่เมื่อมองในด้านโครงสร้างการจ้างงานของประเทศไทยส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับภาคเกษตรกรรม โดยมีภาคการส่งออกเป็นภาคที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ แต่ประเทศไทยเป็นประเทศเล็กจึงมีความสำคัญน้อยในตลาดโลก และยังมีมีความสำคัญน้อยมากต่อประเทศพัฒนาแล้วที่เป็นคู่ค้าสำคัญของไทย ประเทศไทยนั้นแม้ว่าจำนวนคนจนจะลดลงทุกปี แต่ความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างภูมิภาคและจำนวนคนจนในประเทศไทยก็ยังถือว่าสูงอยู่ นอกจากคนจนเหล่านี้จะประสบปัญหาความยากจนแล้ว ยังต้องประสบปัญหาไม่สามารถเข้าถึงโอกาสต่างๆทางสังคม เช่น โอกาสทางการศึกษา และโอกาสในการทำงานอีกด้วย การแก้ไขปัญหาความยากจนในช่วงเวลาที่ผ่านมามีของประเทศไทย เช่น การใช้กลไกทางเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มรายได้ แต่วิธีการนี้มีจุดอ่อนคือ ทำให้คนบางกลุ่มเข้าถึงแต่บางกลุ่มเข้าไม่ถึงรวมไปถึงโครงการประชานิยม การใช้นโยบายรัฐสวัสดิการก็เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันทางหนึ่งซึ่งต้องมีการดำเนินการที่สำคัญคือ สนับสนุนการศึกษา และค่ารักษาพยาบาล แต่การดำเนินนโยบายต้องใช้เงินจำนวนมากทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องขึ้นภาษีและขยายฐานรายได้การเก็บภาษีบุคคลธรรมดามากขึ้น การแก้ไขปัญหาความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ยังสามารถทำได้โดยที่รัฐใช้นโยบายการคลัง เช่น การเก็บภาษีทางอ้อมจากสินค้า โดนกำหนดเก็บจากสินค้าที่จำเป็นในอัตราต่ำ สินค้าฟุ่มเฟือยจัดเก็บภาษีในอัตราสูง การใช้จ่ายของรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย การสาธารณสุขสงเคราะห์ผู้พิการด้อยโอกาส ขยายการศึกษาอบรมให้แก่แรงงานในสาขาวิชาชีพต่างๆ รวมทั้งการช่วยเหลือเกษตรกรโดยการประกันราคาหรือกำหนดราคาขั้นต่ำของสินค้าเกษตร เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรได้ให้กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย เพื่อลดช่องว่างของการกระจายรายได้ลง

จากการที่ประเทศที่ทำการศึกษาลำดับที่ 7 เป็นประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งปัจจัยการผลิตที่สำคัญของประเทศเหล่านี้ก็คือแรงงาน ดังนั้นการเติบโตของแรงงานและการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตจะมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง หากประเทศต่างๆสามารถพัฒนากำลังแรงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาต่างๆมาจากการเพิ่มผลผลิตต่อหัวคนงานและปัจจัยอื่นเช่นการเปิดประเทศ ซึ่งจะทำการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้น นโยบายเปิดประเทศทำให้ประเทศต่างๆต้องแข่งขันกับภายนอกมากขึ้นจึงเป็นแรงผลักดันให้ทุกๆประเทศต้องเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ในเรื่องของภาวะสวัสดิภาพการผลิตนั้นจะแสดงค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิค รวมไปถึงถึงปัญหาความหย่อนยานทางด้านปัจจัยการผลิต โดยในส่วนของค่าความหย่อนยานของปัจจัยการผลิตนี้ สามารถอธิบายให้เห็นถึงความสามารถในการลดค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆของประเทศ เช่น รายจ่ายในการบริโภคส่วนบุคคล รายจ่ายเพื่อการลงทุน รายจ่ายของรัฐบาล มูลค่าการส่งออก และมูลค่าการนำเข้าโดยได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคงเดิม

2) ความไม่เท่าเทียมกันของผลิตภาพการผลิตต่อแรงงานนั้น เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้ ดังนั้นประเทศต่างๆจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องทักษะของแรงงาน เนื่องจากแรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญของทุกประเทศ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งอาจทำได้โดยการกระจายความรู้และการศึกษาอย่างทั่วถึง เพื่อช่วยลดความแตกต่างทางด้านทักษะของแรงงานภายในประเทศ

3) ในกรณีของประเทศไทยนั้นเกิดปัญหาความหย่อนยานของมูลค่าการนำเข้าโดยเฉลี่ยสูงที่สุดในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา แสดงถึงการมีมูลค่าการนำเข้าที่สูงจนเกินไป จึงควรให้ความสนใจในเรื่องของนโยบายการนำเข้าเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ ส่วนในเรื่องของแรงงานนั้น ประเทศไทยยังคงมีปัญหาในเรื่องผลิตภาพการผลิตของแรงงานที่แตกต่างกันสูง และมีผลิตภาพการผลิตที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศที่ทำการศึกษา อาจเนื่องมาจากการที่แรงงานไทยยังขาดข้อมูลตลาดแรงงาน และความต้องการของนายจ้างว่าทักษะหรือคุณสมบัติอะไรบ้างที่เป็นที่ต้องการของนายจ้างในขณะนี้และในอนาคต ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาขีดความสามารถของแรงงาน รวมไปถึงการแข่งขันของธุรกิจที่ควรมุ่งเน้นในเรื่องประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพของผลิตภัณฑ์มากกว่าสภาพในสถานประกอบการ สำหรับนโยบายการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ของประเทศไทยนั้น อาจทำได้โดยการให้การส่งเสริมเศรษฐกิจระดับฐานรากเพื่อให้ประชาชนมีงานทำอย่างต่อเนื่อง การเพิ่มผลิตภาพประชาชนในชนบท และขยายระบบสวัสดิการสังคมไปสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง โดยการใช้นโยบายรัฐสวัสดิการก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาการกระจายรายได้ซึ่งต้องมีการดำเนินการที่สำคัญคือ สนับสนุนการศึกษาและค่ารักษาพยาบาล หรืออาจทำได้โดยที่รัฐใช้นโยบายการคลัง เช่น การเก็บภาษีทางอ้อมจากสินค้าโดยกำหนดเก็บจากสินค้าฟุ่มเฟือยในอัตราสูง การขยายการศึกษาอบรมให้แก่แรงงานในสาขาวิชาชีพต่างๆ เป็นต้น

5.2.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลจาก 7 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ประเทศ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย พม่า เวียดนาม ซึ่งยังขาดอีก 3 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากข้อมูลของตัวแปรบางตัวไม่สามารถหาได้ ได้แก่ข้อมูลของประเทศบรูไน กัมพูชา และลาว รวมไปถึงข้อมูลบางตัวแปรในบางปีของประเทศที่ทำการศึกษา ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไปนั้น สามารถหาข้อมูลได้อย่างครบถ้วน ก็น่าจะสามารถทำการวิเคราะห์ต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น

2) การศึกษาในครั้งนี้ใช้แบบจำลองการวิเคราะห์การล้อมกรอบข้อมูลกรณีระยะที่ผลได้ต่อขนาดคงที่เพื่อที่จะวิเคราะห์ทางด้านผลผลิตและปัจจัยการผลิตในเวลาเดียวกัน โดยค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคที่คำนวณได้จากแบบจำลองในกรณีนี้จะมีค่าเท่ากันทั้งในการวัดทางด้านผลผลิตและทางด้านปัจจัยการผลิต แต่ก็ได้มีการพัฒนาแบบจำลองเพื่อให้สามารถทำการวิเคราะห์ในกรณีที่เทคโนโลยีการผลิตมีคุณสมบัติของระยะที่ผลได้ต่อขนาดไม่คงที่ สำหรับ DMU ที่ไม่สามารถทำการผลิต ณ ขนาดที่เหมาะสมที่สุดซึ่งจะทำให้ค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคที่ถูกคำนวณได้มีความถูกต้องมากขึ้น

3) การศึกษาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์การล้อมกรอบข้อมูลเป็นการวัดประสิทธิภาพด้วยการประยุกต์ใช้การคำนวณทางคณิตศาสตร์ (non-Parametric) เพื่อแก้ปัญหาโปรแกรมมิ่งเชิงเส้นตรง (linear programming) ซึ่งก็มีการวัดประสิทธิภาพแบบอื่นที่นิยมนำมาใช้ในการวัดประสิทธิภาพ เช่น วิธีการวิเคราะห์เส้นพรมแดนเชิงเส้นสุ่ม (Stochastic Frontier Analysis) ซึ่งเป็นการวัดโดยการประยุกต์ใช้หลักการประเมินค่าตัวแปรทางสถิติ (parametric) โดยการกำหนดรูปแบบของฟังก์ชันที่เหมาะสมสำหรับเส้นพรมแดน และอาศัยวิธีเศรษฐมิติ เพื่อคำนวณหาประสิทธิภาพ ซึ่งถ้าหากมีผู้สนใจในเรื่องการเปรียบเทียบการวัดประสิทธิภาพในรูปแบบต่างๆ ก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการเปรียบเทียบได้

4) การศึกษาในครั้งนี้ทางด้านการวัดความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้โดยใช้ดัชนี Theil โดยการแยกตัวประกอบของความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้ออกเป็นปัจจัยต่างๆ แต่การคิดค้นดัชนีเพื่อวัดการกระจายรายได้นั้นก็มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นหากมีผู้สนใจศึกษาการวัดการกระจายรายได้ในรูปแบบอื่นๆ นั้นก็สามารถนำไปเปรียบเทียบกันได้ เช่น ค่าสัมประสิทธิ์จินี (Gini coefficient), ค่าลอการิทึมของความผันแปร (variance of logarithm) และกลุ่มดัชนีของ Atkinson (Atkinson Class of Measure) เป็นต้น